

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 14.12.2010
KOM(2010) 790 lopullinen

2010/0384 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI

luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi

PERUSTELUT

1. JOHDANTO

Komissio antoi 1. elokuuta 2000 ehdotuksen neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista¹. Se ehdotti, että luotaisiin yhtenäinen yhteisöpatentti, jota käytettäisiin rinnakkain jäsenvaltioiden kansallisten patenttivirastojen myöntämien kansallisten patenttien sekä Euroopan patenttiviraston EPO:n Euroopan patenttisopimuksen nojalla myöntämien eurooppapatenttien kanssa. Koska Eurooppaan oli perustettu hyvin toimiva keskitetty patentinmyöntämijärjestelmä jo 1970-luvulla, tarkoitus oli, että Euroopan patenttivirasto myöntäisi myös yhteisöpatentit. Patenttijärjestelmän käyttäjät olisivat voineet valita vapaasti, minkätyyppinen patenttisuojana olisi sopinut parhaiden heidän tarpeisiinsa.

Komission ehdotuksen tavoitteena oli luoda yhteisöpatentti, joka olisi ollut patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta kiinnostava erityisesti siihen liittyvien yksinkertaistettujen ja kustannustehokkaiden käännösjärjestelyjen vuoksi. Komissio ehdotti erityisesti, että yhteisöpatentti tulisi voimaan koko unionissa sen jälkeen, kun EPO on myöntänyt sen jollakin virallisella kielellään (englanniksi, ranskaksi tai saksaksi) ja julkaissut sen kyseisellä kielellä yhdessä kahdelle muulle viralliselle kielelle käännettyjen patenttivaatimusten kanssa.

Ehdotuksesta keskusteltiin laajasti neuvoston istunnoissa, mutta siitä ei päästy vaadittuun yksimielisyyteen. Marraskuun 26. päivänä 2001 tultiin siihen tulokseen, että johtuen yhteisöpatenttiehdotuksen eri näkökohdista, erityisesti ”kielijärjestelystä [...], kaikista yrityksistä huolimatta tässä neuvoston istunnossa ei onnistuttu pääsemään asiasta yhteisymmärrykseen”². Puheenjohtajavaltio Belgia ehdotti 20. joulukuuta 2001 käännösjärjestelyjä koskevaa kompromissia, mutta jäsenvaltiot eivät päässeet siitäkään yksimielisyyteen³.

Maaliskuun 3. päivänä 2003 neuvosto hyväksyi yhteisen poliittisen lähestymistavan yhteisöpatenttiin. Lähestymistavan mukaan patentinhaltijoiden olisi toimitettava patenttivaatimuksista käännökset kaikille jäsenvaltioiden virallisille kielille⁴. Tällainen järjestely olisi ollut patentinhaltijoiden kannalta huomattavasti kalliimpi kuin komission alkuperäinen ehdotus, ja lukuisia käännöksiä olisi käytännössä ollut hyvin vaikeaa toimittaa lyhyen ajan kuluessa. Sen vuoksi kaikki patenttijärjestelmän käyttäjät hylkäsivät tämän lähestymistavan liian kalliina ja riskialttiina.

Tämän jälkeen neuvosto totesi 28. marraskuuta 2003⁵ ja 11. maaliskuuta 2004⁶, että se ei päässyt yhteisöpatenttia koskevasta asetusehdotuksesta poliittisen yhteisymmärryksen

¹ Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista, KOM(2000) 412, 1.8.2000.

² Neuvoston 2389. istunnosta (sisämarkkinat, kuluttaja-asiat ja matkailu) annettu lehdistötiedote, 14400/01, 26.11.2001.

³ Neuvoston 2403. istunnosta (sisämarkkinat, kuluttaja-asiat ja matkailu) annettu lehdistötiedote, 15489/01, 20.12.2001.

⁴ Yhteinen poliittinen lähestymistapa, kohta 2.3: ”hakijan on heti patentin myöntämisen jälkeen toimitettava kaikista vaatimuksista käännökset kaikille yhteisön virallisille kielille, paitsi jos jokin jäsenvaltio luopuu käännöksestä omalle kielelleen. Käännökset talletetaan EPOon ja hakija vastaa kustannuksista.” Ks. neuvoston asiakirja 6874/03.

⁵ Neuvoston 2547. istunnosta ”Kilpailukyky (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus)” annettu lehdistötiedote, 15141/03, 26. ja 27.11.2003.

käännösjärjestelyyn liittyvän ongelman vuoksi, vaikka se oli aiemmin maaliskuussa 2003 hyväksynyt asiaa koskevan yhteisen poliittisen lähestymistavan.

Neuvosto alkoi keskustella asiasta uudelleen sen jälkeen, kun komissio oli huhtikuussa 2007 antanut tiedonannon ”Euroopan patenttijärjestelmän parantaminen”⁷. Tiedonannossa vahvistettiin sitoutuminen yhteisöpatentin luomiseen. Lisäksi siinä tarjouduttiin tarkastelemaan jäsenvaltioiden kanssa sellaista lähestymistapaa käännösjärjestelyihin, jonka avulla voitaisiin vähentää käännöskustannuksia ja helpottaa patenttitietojen levittämistä kaikilla unionin virallisilla kielillä. Komissio totesi olevan erityisen aiheellista tarkastella käynnissä olevia konekäännöshankkeita.

Näitä ideoita käsiteltiin ensimmäisen kerran jäsenvaltioiden kanssa Slovenian puheenjohtajakaudella vuonna 2008⁸. Slovenia esitti 23. toukokuuta 2008 yhteisöpatenttia koskevan tarkistetun asetusehdotuksen⁹, joka perustui komission alun perin vuonna 2000 ehdottamaan yksinkertaistettuun käännösjärjestelyyn mutta jossa oli myös joitakin uusia aineksia. Uutuutena oli se, että kellä tahansa hakijalla olisi mahdollisuus hakea yhteisöpatenttia millä tahansa unionin virallisella kielellä. Jos hakija olisi jäsenvaltiosta, jonka kieli ei ole jokin EPO:n kolmesta virallisesta kielestä, hakijalle korvattaisiin järjestelmästä hakemuksen kääntäminen jollekin näistä kielistä. Konekäännösjärjestelmällä varmistettaisiin, että EU-patentit ja niitä koskevat hakemukset käännettäisiin kaikille unionin virallisille kielille. Käännökset tehtäisiin ainoastaan tiedotustarkoituksessa, eikä niillä olisi oikeusvaikutusta. EU-patentti olisi käännettävä kokonaan vain riitatapauksissa. Näistä ehdotuksista keskusteltiin laajasti neuvoston teollis- ja tekijänoikeuksien työryhmässä (patentit) vuosien 2008 ja 2009 puheenjohtajakausilla.

Joulukuussa 2009 neuvosto hyväksyi päätelmät tehostetusta Euroopan patenttijärjestelmästä¹⁰ ja esitti yleisnäkemyksen EU-patenttia koskevasta asetusehdotuksesta¹¹ (ilmaisu ”yhteisöpatentti” muutettiin ”EU-patentiksi” Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009). Neuvoston päätelmissä ei kuitenkaan käsitelty EU-patenttia koskevia käännösjärjestelyjä, koska EU-patentin luomisen oikeusperusta oli muuttunut Lissabonin sopimuksen myötä.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 118 artiklan 1 kohdan mukaan EU-patentti voidaan luoda eurooppalaisen teollis- ja tekijänoikeuden nimikkeenä tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen. SEUT-sopimuksen 118 artiklan 2 kohdan mukaan neuvoston on kuitenkin säädettävä tällaisia nimikkeitä koskevista kielijärjestelyistä erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja tehtävä ratkaisunsa yksimielisesti.

Tältä pohjalta komissio antoi 30. kesäkuuta 2010 ehdotuksen neuvoston asetukseksi EU:n patenttia koskevista käännösjärjestelyistä¹². Ehdotukseen liittyi vaikutusten arviointi, jossa analysoitiin useita vaihtoehtoisia käännösjärjestelyjä. Huolellisen analysoinnin jälkeen komissio tuli siihen tulokseen, että paras vaihtoehto oli edelleenkin 23. toukokuuta 2008

⁶ Neuvoston 2570. istunnosta ”Kilpailukyky (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus)” annettu lehdistötiedote, 6648/04, 11.3.2004.

⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle, KOM(2007) 165.

⁸ Neuvoston asiakirjat 6985/08 ja 8928/08.

⁹ Neuvoston asiakirja 9465/08.

¹⁰ Neuvoston asiakirja 17229/09.

¹¹ Neuvoston asiakirja 16113/09 ADD 1.

¹² Ehdotus neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta, KOM(2010) 350, 30.6.2010.

annetun yhteisöpatenttia koskevan tarkistetun asetusehdotuksen mukaiset käänösjärjestelyt¹³. Tällainen kielijärjestelmä on yksinkertainen ja kustannustehokas. Se säästää eniten käyttäjien kustannuksia ja takaa oikeusvarmuuden. Lisäksi se perustuu EPO:n hyvin toimivaan järjestelmään ja antaa hakijoille mahdollisimman paljon liikkumavaraa.

Ehdotuksesta keskusteltiin neuvostossa teollis- ja tekijänoikeuksien työryhmässä (patentit) 14. heinäkuuta, 28. heinäkuuta ja 7. ja 8. syyskuuta 2010. Työryhmän ensimmäisessä kokouksessa kävi ilmi, että useat valtuuskunnat suhtautuivat ehdotukseen hyvin varauksellisesti. Eräät valtuuskunnat ilmoittivatkin, että kompromissi ei ollut mahdollinen. Yksi valtuuskunta esitti vaihtoehtoisen ehdotuksen¹⁴, mutta se ei saanut sanottavasti kannatusta muilta valtuuskunnilta.

Puheenjohtajavaltio Belgia pyrki kuitenkin kaikin voimin siihen, että EU-patenttia koskevista käänösjärjestelyistä päästäisiin yhteisymmärrykseen. Komission ehdotuksesta vaihdettiin ensimmäisen kerran näkemyksiä 29. syyskuuta 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston epävirallisessa istunnossa, jossa keskusteltiin puheenjohtajavaltion ehdottamista kompromissin aineksista. Vaikka valtaosa jäsenvaltioista kannatti komission ehdotusta ja kompromissin aineksia, useat valtuuskunnat olivat yhä jyrkästi niitä vastaan. Lokakuun 6. päivänä 2010 Belgia ehdotti neuvoston hyväksyttäväksi poliittisia suuntaviivoja¹⁵, joihin sisältyi kompromissiratkaisun ainekset. Kompromissiratkaisu perustui komission ehdotukseen, ja siinä oli otettu huomioon vaihtoehtoisen ehdotuksen aineksia.

Lokakuun 11. päivänä 2010 neuvosto ei päässyt ehdotettujen poliittisten suuntaviivojen pohjalta yhteisymmärrykseen käänösjärjestelyistä. Puheenjohtajavaltio yritti kuitenkin yhä löytää ratkaisun, jonka kaikki jäsenvaltiot olisivat voineet hyväksyä. Se ehdotti valtuuskuntien kanssa käymiensä kahdenvälisten keskustelujen pohjalta uusia kompromissin aineksia 8. marraskuuta 2010¹⁶. Ehdotettuihin poliittisiin suuntaviivoihin lisättiin muitakin kompromissin aineksia 9. marraskuuta 2010¹⁷.

Poliittisia suuntaviivoja koskeva ehdotus oli ainoa asiakohta puheenjohtajavaltion koolle kutsuman kilpailukykyneuvoston ylimääräisessä istunnossa 10. marraskuuta 2010. Puheenjohtajavaltion kaikista yrityksistä ja monien valtuuskuntien tekemistä myönnytyksistä huolimatta useat jäsenvaltiot eivät voineet hyväksyä lopullista kompromissiehdotusta, eikä asiassa päästy yksimielisyyteen.

Lokakuun 11. päivänä 2010 pidetyssä neuvoston istunnossa useat jäsenvaltiot ilmoittivat olevansa valmiita harkitsemaan mahdollisuutta ottaa käyttöön yhtenäinen patenttisuojat tiiviimmän yhteistyön puitteissa, jos neuvosto ei pääsisi asiasta yhteisymmärrykseen vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämä aikomus vahvistettiin 9. marraskuuta 2010, jolloin viisi valtuuskuntaa lähetti komissiolle kirjeen, jossa ne totesivat, että jos EU-patentin asianmukaista käänösjärjestelmää koskevat neuvottelut eivät etenisi neuvoston istunnossa 10. marraskuuta, olisi selvää, että eurooppalaiset yritykset eivät voisi käyttää EU:n yhtenäistä patenttioikeutta lähitulevaisuudessa. Nämä jäsenvaltiot pyysivät komissiota harkitsemaan mahdollisuutta ehdottaa tiiviimpää yhteistyötä tällä alalla, jos komissiolle esitettäisiin lähitulevaisuudessa tällaista yhteistyötä koskeva pyyntö. Marraskuun 25. päivänä 2010

¹³ Neuvoston asiakirja 9465/08.

¹⁴ Neuvoston asiakirja 13031/10.

¹⁵ Neuvoston asiakirja 14377/10.

¹⁶ Neuvoston asiakirja 15395/10.

¹⁷ Neuvoston asiakirja 15395/10 ADD 1.

pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa monet jäsenvaltiot ilmaisivat olevansa kiinnostuneita etenemään asiassa tiiviimmän yhteistyön puitteissa, mutta toiset ilmoittivat olevansa tällaista yhteistyötä vastaan.

Marraskuun 10. päivänä 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa todettiin, että EU-patenttia koskevista käännojärjestelyistä annetusta ehdotuksesta neuvoston asetukseksi ei ollut päästy yksimielisyyteen, jonka pohjalta ehdotuksen käsittelyä olisi voitu jatkaa¹⁸. Joulukuun 10. päivänä 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa vahvistettiin, että yksimielisyyttä vaativan päätöksen tekeminen tuolloin tai lähitulevaisuudessa ei ollut mahdollista ylipääsemättömien vaikeuksien vuoksi. Tästä seuraa, että ehdotettujen asetusten tavoitteita, jotka liittyvät yhtenäisen patenttisuojan luomiseen koko Euroopan unioniin, ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla asiaa koskevia perussopimusten määräyksiä.

Kaksitoista jäsenvaltiota (Tanska, Viro, Suomi, Ranska, Saksa, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Puola, Slovenia, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta) on osoittanut komissiolle viralliset pyynnöt, joissa ne ilmoittavat haluavansa aloittaa yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvän tiiviimmän yhteistyön toistensa kanssa ja toivovat, että komissio antaa neuvostolle tätä koskevan ehdotuksen.

Käsiteltävänä oleva ehdotus on komission vastaus näihin pyyntöihin.

2. TIIVIIMMÄN YHTEISTYÖN OIKEUSPERUSTA

Tiiviimmästä yhteistyöstä määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimuksen) 20 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 326–334 artiklassa.

Tämä komission ehdotus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi perustuu SEUT-sopimuksen 329 artiklan 1 kohtaan.

3. TOIMENPITEET, JOILLA TIIVIIMPI YHTEISTYÖ PANNAAN TÄYTÄNTÖÖN

Komission ehdotuksessa neuvoston päätökseksi on kyse luvan antamisesta yhtenäiseen patenttisuojaan tähtäävään tiiviimpään yhteistyöhön. Sellaisia erityistoimenpiteitä koskevat ehdotukset, joilla tiiviimpi yhteistyö pannaan täytäntöön, annetaan sen jälkeen, kun neuvosto on antanut luvan tällaiseen yhteistyöhön.

On kuitenkin asianmukaista hahmotella jo joitakin suunniteltujen täytäntöönpanotoimenpiteiden perusaineksia. Koska yhtenäistä patenttisuojaa ei voida luoda sopimatta siihen sovellettavista käännojärjestelyistä, suunniteltuihin täytäntöönpanotoimenpiteisiin olisi sisällyttävä sekä yhtenäiseen patenttiin sovellettavat aineelliset säännökset (SEUT-sopimuksen 118 artiklan 1 kohta) että käännojärjestelyt (SEUT-sopimuksen 118 artiklan 2 kohta).

Täytäntöönpanotoimenpiteisiin olisi näin ollen sisällyttävä seuraavat ainekset:

¹⁸ Neuvoston ylimääräisestä istunnosta ”Kilpailukyky (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus)” annettu lehdistötiedote, 16041/10, 10.11.2010.

(1) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhtenäisen patenttisuojan luomisesta. Ehdotus voisi perustua neuvostossa 4. joulukuuta 2009 hyväksytyyn tekstiin (yleisnäkemyks)¹⁹ sekä puheenjohtajavaltio Belgian ehdottamien poliittisten suuntaviivojen tiettyihin aineksiin ja niistä erityisesti seuraaviin:

- Yhtenäisen patenttisuojan olisi oltava vapaaehtoinen patenttijärjestelmän käyttäjille, ja sen olisi oltava olemassa rinnakkain kansallisten patenttien ja eurooppapatenttien kanssa. Yhtenäisen patentin olisi oltava Euroopan patenttioviraston myöntämän eurooppapatentin erityinen luokka, ja siinä olisi nimettävä tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot yhtenäisellä tavalla.
- Yhtenäisiin patenteihin ja kaikkiin muihin eurooppapatenteihin olisi näin ollen sovellettava yhtä Euroopan patenttisopimuksen mukaista menettelyä. Hakijoilla olisi patentin myöntämiseen saakka mahdollisuus valita seuraavien vaihtoehtojen välillä: i) eurooppapatentti, joka on voimassa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ja joka on kyseisten jäsenvaltioiden kannalta yhtenäinen luonteeltaan, ii) eurooppapatentti, joka on voimassa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ja joka on kyseisten jäsenvaltioiden kannalta yhtenäinen luonteeltaan, mutta jossa nimetään myös muita, valikoituja Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita, ja iii) eurooppapatentti, jossa nimetään ainoastaan valikoituja Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita.
- Yhtenäisen patentin on oltava luonteeltaan itsenäinen, ja sen on tarjottava tasaveroinen suoja yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden kaikilla alueilla. Se voidaan myöntää, siirtää tai kumota tai se voi raueta ainoastaan koko näiden jäsenvaltioiden muodostamalla alueella.

(2) Ehdotus neuvoston asetukseksi yhtenäistä patenttia koskevista käännösjärjestelyistä. Tähän ehdotukseen sisällytettäisiin tärkeimmät ainekset komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi kääntämisestä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta²⁰ sekä erityisesti seuraavat ainekset puheenjohtajavaltio Belgian ehdottamista poliittisista suuntaviivoista:

- Tarkoitus on, että EPO julkaisee yhtenäistä patenttia koskevan patenttijulkaisun Euroopan patenttisopimuksen 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti. Muita käännöksiä ei vaadittaisi, mikä ei kuitenkaan rajoittaisi tarpeellisiksi katsottujen siirtymäjärjestelyjen soveltamista. Mahdolliset ylimääräiset käännösvaatimukset tällaisten siirtymäjärjestelyjen aikana olisivat oikeasuhteisia ja väliaikaisia, eikä niillä olisi oikeudellista arvoa, millä turvattaisiin oikeusvarmuus patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta. Siirtymäjärjestelyt päättyisivät joka tapauksessa siinä vaiheessa, kun saatavilla on laadukkaita konekäännöksiä, joille tehdään objektiivinen laadun arviointi.
- Käännöksillä ei olisi oikeudellista arvoa, millä turvattaisiin oikeusvarmuus patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta.

¹⁹ Neuvoston asiakirja 16113/09.

²⁰ KOM(2010) 350.

- Yhtenäistä patenttia koskevassa riita-asiassa patentinhaltijan olisi omalla kustannuksellaan toimitettava patenttijulkaisusta täydellinen manuaalinen käännös
 - (a) sen jäsenvaltion viralliselle kielelle, jossa väitetty patentinloukkaus on tapahtunut tai jossa väitetyn patentinloukkaajan kotipaikka sijaitsee (väitetyn patentinloukkaajan valinnan mukaisesti), ja
 - (b) riita-asiaa käsittelevän tuomioistuimen käsittelykielelle (kyseisen tuomioistuimen vaatimuksesta).
- Muita eurooppapatentteja varten perustetun järjestelmän lisäksi olisi perustettava korvausjärjestelmä sellaisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneita hakijoita varten, joiden virallinen kieli ei kuulu EPO:n virallisiin kieliin. Järjestelmästä olisi korvattava kustannukset, joita aiheutuu näille hakijoille jollakin unionin virallisella kielellä jätettyjen patentihakemusten kääntämisestä menettelyn alussa EPO:n viralliselle kielelle. Järjestelmään olisi kuuluttava myös taloudellisen ja teknisen avun antaminen tällaisten käännösten laadintaan.

4. ARVIO TIIVIIMMÄN YHTEISTYÖN OIKEUDELLISISTA EDELLYTYKSISTÄ

4.1. Luvanantamispäätös viimeisenä keinona ja vähintään yhdeksän jäsenvaltion osallistuminen

SEU-sopimuksen 20 artiklan 2 kohdassa määrätään, että neuvosto voi tehdä päätöksen luvan antamisesta tiiviimmälle yhteistyölle vasta viimeisenä keinona todetessaan, että koko unioni ei voi saavuttaa yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään yhdeksän jäsenvaltiota osallistuu yhteistyöhön.

Marraskuun 10. päivänä 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa todettiin, että EU-patenttia koskevista käännösjärjestelyistä annetusta ehdotuksesta neuvoston asetukseksi ei ollut päästy yksimielisyyteen, jonka pohjalta ehdotuksen käsittelyä olisi voitu jatkaa²¹. Joulukuun 10. päivänä 2010 pidetyssä neuvoston istunnossa vahvistettiin, että yksimielisyyttä vaativan päätöksen tekeminen tuolloin tai lähitulevaisuudessa ei ollut mahdollista ylipääsemättömien vaikeuksien vuoksi.

On siis todettu, että EU-patenttia koskevan asetuksen tavoitteita ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla asiaa koskevia perussopimusten määräyksiä, koska yhtenäisen patenttisuojan luominen vaatii käännösjärjestelyjä. Tästä seuraa, että yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi koko unioniin ei ole käytettävissä muuta ratkaisua kuin tiiviimpi yhteistyö.

Komissio on saanut kahdeltatoista jäsenvaltiolta pyynnöt, joissa ne ilmoittavat haluavansa aloittaa yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvän tiiviimmän yhteistyön toistensa kanssa. Nämä jäsenvaltiot ovat vahvistaneet pyyntönsä 10. joulukuuta 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa.

²¹ Neuvoston ylimääräisestä istunnosta ”Kilpailukyky (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus)” annettu lehdistötiedote, 16041/10, 10.11.2010.

4.2. Perussopimuksessa tarkoitettu ala

Tiiviimpi yhteistyö voidaan SEUT-sopimuksen 329 artiklan 1 kohdan mukaan aloittaa ”jollakin perussopimuksissa tarkoitettulla alalla”. Kyseisen sopimuksen 118 artiklassa mainitaan erityisesti toimenpiteet, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja. Yhtenäisen patenttisuojan luominen on riittävän homogeeninen ja strukturoitu kohde muodostaakseen perussopimuksissa tarkoitettun selkeästi määritellyn alan, jolla tiiviimpi yhteistyö voidaan aloittaa.

SEU-sopimuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaan tiiviimpi yhteistyö voidaan aloittaa vain ”muulla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla”. Yhtenäistä patenttisuojaa ei ole sisälletty SEUT-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa esitettyyn luetteloon aloista, joilla unionilla on yksinomainen toimivalta. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön oikeusperusta (SEUT-sopimuksen 118 artikla) kuuluu lainsäädännön lähentämistä käsittelevään lukuun, ja siinä mainitaan erityisesti sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta, jotka ovat yksi unionin jaetuista toimivalloista (SEUT-sopimuksen 4 artikla). Sen vuoksi yhtenäisen patenttisuojan luominen ja tällaiseen patenttisuojaan sovellettavat käännösjärjestelyt kuuluvat muuhun kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Se seikka, että ainoastaan unioni voi vahvistaa yhtenäisen patenttisuojan unionin alueella, ei tee tällaisen yhtenäisen patenttisuojan vahvistamisesta yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvaa asiaa. Mahdollisissa vastaväitteissä sekoitettaisiin kaksi käsitettä, nimittäin toimivallan siirtäminen (tässä tapauksessa on kyse toimivallasta vahvistaa toimenpiteitä, joilla luodaan eurooppalaisia teollis- ja tekijänoikeuksia yhtenäisen suojan tarjoamiseksi koko unionissa) ja tapa, jolla unioni käyttää tätä toimivaltaa.

4.3. Unionin tavoitteiden saavuttamisen edistäminen, sen etujen suojaaminen ja yhdentymiskehityksen vahvistaminen

4.3.1. Unionin tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

Kaksi SEU-sopimuksen 3 artiklan 3 kohdassa asetettua unionin tavoitetta on erityisen tärkeitä potentiaalinalan kannalta:

- sisämarkkinoiden toteuttaminen ja
- tieteellisen ja teknisen kehityksen edistäminen.

Sisämarkkinoiden toteuttaminen

Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla taataan erityisesti tavaroiden vapaa liikkuvuus (SEUT-sopimuksen 26 artiklan 2 kohta). Tätä varten unioni hyväksyy toimenpiteet, joiden tarkoituksena on varmistaa sisämarkkinoiden toiminta (SEUT-sopimuksen 26 artiklan 1 kohta). Yksi näistä toimenpiteistä on eurooppalaisten teollis- ja tekijänoikeuksien luominen. SEUT-sopimuksen 118 artiklan 1 artiklassa todetaan erityisesti, että tällaiset oikeudet luodaan ”sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan yhteydessä”.

Euroopassa on hajanainen patenttisuojajärjestelmä jäsenvaltioiden nykyisten kansallisten patenttijärjestelmien ja Euroopan patenttijärjestelmän vuoksi. Hajanaisuus johtuu ennen kaikkea siitä, että kansalliset patentit ja eurooppapatentit antavat alueellisesti rajatun suojan eivätkä kata yhtenäisesti koko sisämarkkinoita seuraavista syistä:

- Kansallisen patentin tarjoama suoja rajoittuu kyseisen patentin myöntäneen jäsenvaltion alueeseen.
- Eurooppapatentin alueellinen soveltamisala riippuu patentinhaltijan päätöksestä validoida kyseinen eurooppapatentti yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, joissa patentilla on sama vaikutus kuin kansallisella patentilla (tällöin patentin hallinnoinnista vastaa kansallinen patenttivirasto ja kanteet käsitellään kansallisissa tuomioistuimissa).

On runsaasti näyttöä siitä, että käytännössä patentinhaltijat hakevat nykyään keksinnöilleen patenttisuojaa vain muutamaan jäsenvaltioon²². Vaikuttaa siltä, että patentinhaltijat eivät hae patenttisuojaa unionin laajemmille alueille, koska siitä aiheutuisi suuria kustannuksia ja koska kääntämiskustannukset, validointivaatimukset, viralliset maksut (julkaisu- ja vuosimaksut) ja asiamiestä koskevat vaatimukset aiheuttaisivat ongelmia (ks. jäljempänä kohta 5.2.2).

Yhtenäisen patenttisuojan luominen ryhmälle jäsenvaltioita parantaisi patenttisuojan tasoa luomalla nimikkeen, joka tarjoaisi yhtenäisen suojan kyseisten jäsenvaltioiden alueilla. Euroopan patenttijärjestelmän käyttäjillä olisi näiden jäsenvaltioiden alueilla mahdollisuus hankkia patentti, joka tarjoaisi yhtenäisen patenttisuojan aiheuttamatta suuria kustannuksia tai monimutkaisuutta. Yhtenäinen patentti edistäisi siten unionin tavoitetta varmistaa sisämarkkinoiden toiminta, vaikka siihen osallistuisikin vain tietty määrä jäsenvaltioita.

Jäsenvaltioissa, jotka päättävät olla osallistumatta tiiviimpään yhteistyöhön, patenteja koskeva oikeudellinen kehys säilyisi ennallaan. Tämä merkitsee sitä, että keksijöiden, jotka hakevat patenttisuojaa yhteistyöhön osallistumattomiin jäsenvaltioihin, olisi validoitava eurooppapatenttinsa kyseisten jäsenvaltioiden alueilla ja maksettava siihen liittyvät käännöskustannukset ja muut kustannukset. Eurooppapatentissa, jota haetaan yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille, joiden kannalta se olisi yhtenäinen luonteeltaan, voitaisiin myös nimetä valikoituja yhteistyöhön osallistumattomia jäsenvaltioita. Näin ollen patenttisuojaa voitaisiin hankkia koko unioniin.

Keksijät, jotka ovat sijoittautuneet tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomiin jäsenvaltioihin, voisivat hyödyntää yhtenäistä patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla (tätä käsitellään tarkemmin kohdassa 4.6). Sen ansiosta patenttisuojan hankkiminen koko unioniin olisi yksinkertaisempaa ja aiheuttaisi huomattavasti vähemmän kustannuksia sekä tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista että muista jäsenvaltioista oleville keksijöille. Näin ollen on todennäköistä, että keksijät hakisivat patenttisuojaa koko unioniin huomattavasti useammin kuin nykyään²³. Tällä olisi myönteinen vaikutus sisämarkkinoiden toimintaan.

Tieteellisen ja teknisen kehityksen edistäminen

On yleisesti tunnustettua, että patenttisuojan helppo saanti edistää T&K-toimintaa²⁴: yksittäisten keksijöiden, innovatiivisten pk-yritysten ja suurten yritysten halukkuus investoida T&K-toimintaan riippuu suuresti siitä, voivatko keksijät ja yritykset varmistaa yksinoikeuden keksintöihinsä ja saada siten kunnollisen korvauksen sijoituksistaan. Sen vuoksi

²² Eurooppapatentti validoidaan keskimäärin vain viidessä jäsenvaltiossa. Ks. vaikutusten arviointi, joka liittyy komission ehdotukseen neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta, SEC(2010) 796, s. 12, sekä sen sisältämät viitteet.

²³ Ks. jäljempänä oleva kohta 5.2.1.

²⁴ Guellec / van Pottelsberghe, ”The Economics of the European Patent System”, OUP 2007.

kustannustehokkaampi, yksinkertaisempi, oikeudellisesti varma ja helppokäyttöinen patenttijärjestelmä edistäisi merkittävästi tieteellistä ja teknistä kehitystä unionissa.

Euroopan nykyinen hajanainen patenttijärjestelmä ei edistä sellaisten toimintaedellytysten syntymistä, jotka stimuloisivat T&K-toimintaa. Erityisesti pk-yritykset pitävät nykyistä patenttijärjestelmää liian kalliina ja monimutkaisena²⁵.

Yhtenäisen patentin luominen tarjoaisi patenttijärjestelmän käyttäjille huomattavia etuja helpottamalla patenttisuojan saantia, parantamalla kustannustehokkuutta, yksinkertaistamalla järjestelmää ja lisäämällä oikeusvarmuutta. Patenttisuojan hankkiminen ei olisi helpompaa ja huokeampaa pelkästään tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla vaan koko unionissa, kuten edellä on selostettu. Paremmat toimintaedellytykset edistäisivät T&K-investointeja ja siten myös tieteellistä ja teknistä kehitystä koko unionissa. Koska yhtenäinen patenttisuojaja hyödyttäisi patenttijärjestelmän käyttäjiä myös tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomissa maissa, on todennäköistä, että se vaikuttaisi myönteisesti näidenkin maiden T&K-toimintaan.

4.3.2. Unionin etujen suojaaminen ja yhdentymiskehityksen vahvistaminen

Unionin etujen suojaaminen

Patenttisuojaan liittyy unionissa suuria kustannuksia, minkä vuoksi sisämarkkinat ovat hajanaiset ja unionissa toimivat keksijät eivät voi hyödyntää kaikkia sisämarkkinoiden tarjoamia etuja. Tämä pätee erityisesti niihin keksijöihin, jotka hakevat optimaalista suojaa koko unioniin. Muihin suuriin talouksiin, kuten Yhdysvaltoihin, Japaniin ja Kiinaan verrattuna tilanne on epäedullinen. Keksijän kannalta voi olla houkuttelevampaa hakea patenttisuojaa Yhdysvaltojen kaltaisiin maihin, joissa kuluttajamarkkinat ovat suuremmat ja suojajärjestelmät yhtenäisiä. Tämä tilanne vaikuttaa kielteisesti unionin kilpailukykyyn, koska innovaatiotoiminta tuottaa henkistä pääomaa, joka on usein liikkuvampaa kuin muilla aloilla. Koska innovaatiotoiminnan edellytykset eivät ole nykyään tarpeeksi suotuisat, unioni ei houkuttele eurooppalaisia ja Euroopan ulkopuolisia keksijöitä luomaan ja innovoimaan niin kuin sen pitäisi. Jos ryhmä jäsenvaltioita tekisi tiiviimpää yhteistyötä yhtenäisen patenttisuojan alalla, niiden yhteistyöllä suojattaisiin unionin etuja, koska sillä parannettaisiin unionin kilpailuasemaa ja lisättäisiin sen vetovoimaa muuhun maailmaan nähden.

Unionin yhdentymiskehityksen vahvistaminen

Joidenkin jäsenvaltioiden tiiviimpi yhteistyö yhtenäisen patenttisuojan alalla vahvistaisi myös yhdentymistä kyseisten jäsenvaltioiden välillä sekä niiden ja muiden jäsenvaltioiden välillä nykytilanteeseen verrattuna.

Patenttijärjestelmän käyttäjät eivät enää joutuisi tekemisiin 27 säädöskehityksen kanssa, joissa asetetaan erilaisia valdiointi- ja ylläpitovaatimuksia patentin myöntämisen jälkeen, vaan käyttäjät voisivat hakea joko yhtenäistä patenttia, johon sovellettaisiin yhtä oikeudellista järjestelmää, tai eurooppapatenttia tai kansallista patenttia, johon sovellettaisiin kansallista oikeudellista järjestelmää. Tämä yhdenmukaistaisi patenttialaa ja vahvistaisi tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden yhdentymiskehitystä.

²⁵ Ks. esimerkiksi komission vuonna 2006 Euroopan patenttipolitiikasta järjestämän kuulemisen tulokset.

Nykyiseen järjestelmään liittyvien kustannusten ja monimutkaisuuden vuoksi eurooppapatentit validoidaan keskimäärin viidessä jäsenvaltiossa. Tämä luo unionin sisällä patenttioikeudellisia ”rajoja”. Yhtenäisen patentin ansiosta tällaiset sisäiset rajat katoaisivat tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden väliltä. Koska patenttisuojan hankkiminen koko unioniin olisi huomattavasti halvempaa ja yksinkertaisempaa, useimmat keksijät haluaisivat todennäköisesti hankkia patenttisuojan hakemalla eurooppapatenttia myös sellaisiin jäsenvaltioihin, jotka eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön²⁶.

Tämä on vielä todennäköisempää sen vuoksi, että keksijöiden kannattaa hankkia patenttisuojaa koko unioniin voidakseen suojata keksintöjään patenteja loukkaavilta tuotteilta, joita saapuu sisämarkkinoille kolmansista maista. Patenteja loukkaavia tuotteita ei voida nykyään takavarikoida unionin ulkorajoilla tällaisiin tuotteisiin sovellettavia tullitoimenpiteitä koskevan asetuksen nojalla, jos tuotteet on tuotu sellaisten jäsenvaltioiden kautta, joissa patentinhaltija ei ole validoinut patenttiaan. Tämän vaikeuttaa merkittävästi suojautumista patenteja loukkaavilta tuotteilta, joita tuodaan kolmansista maista. Näin ollen voidaan olettaa, että useimmat tästä ongelmasta kärsivät patentinhaltijat hakisivat laajempaa suojaa sen jälkeen, kun patentoinnin kokonaiskustannukset olisivat pienentyneet merkittävästi. Tiiviimpi yhteistyö vahvistaisi siten unionin yhdentymistä patenttisuojan alalla.

Yhtenäinen patenttisuojaa vahvistaisi siis yhdentymistä tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden välillä tarjoamalla hyvän rajatylittävän patenttisuojan kyseisten jäsenvaltioiden välillä. Takaamalla yhtenäisen patenttisuojan yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa yhtenäinen patentti loisi aukottoman alueen, jolla voitaisiin torjua epätoivottuja vaikutuksia, kuten sisämarkkinoiden pirstoutumista ja patentinloukkaajien ”vapaamatkustelua”. Yhtenäisellä patenttisuojalla olisi todennäköisesti myönteinen vaikutus myös yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden ja muiden väliseen yhdentymiseen, sillä myös muista jäsenvaltioista olevat käyttäjät hyötyisivät yhtenäisestä patentista ja mahdollisuudesta saada yhtenäinen patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuviin jäsenvaltioihin. Tämä lisäisi myös rajatylittävää toimintaa yhteistyöhön osallistuvien ja muiden jäsenvaltioiden välillä.

4.4. Perussopimusten ja unionin oikeuden noudattaminen

SEUT-sopimuksen 326 artiklan mukaan tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava perussopimuksia ja unionin oikeutta. Patenttisuojan yhtenäistämiseen tähtäävässä tiiviimmässä yhteistyössä noudatettaisiin voimassa olevaa unionin säännöstöä.

Ensiksikin yhteistyö käynnistettäisiin alalla, joka kuuluu unionin jaettuihin toimivaltoihin (SEUT-sopimuksen 4 artiklan 2 kohta, ks. edellä oleva kohta 4.2).

Toiseksi unionin oikeudessa on tähän saakka annettu vain pieni määrä SEUT-sopimuksen 288 artiklassa tarkoitettuja säädöksiä, eikä missään niistä säädetä sellaisesta eurooppalaisesta teollis- ja tekijänoikeudesta, joka antaisi yhtenäisen suojan koko unioniin.

Aineellista patenttioikeutta ei ole lähennetty unionin tasolla, jollei oteta huomioon bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta 6 päivänä heinäkuuta 1998 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 98/44/EY²⁷. Kyseisessä direktiivissä säädetään erityisesti bioteknologian keksintöjen yhdenmukaistetuista patentoitavuuskriteereistä ja

²⁶ Ks. jäljempänä oleva kohta 5.2.1.

²⁷ EYVL L 213, 30.7.1998, s. 13.

patentoitavuutta koskevista poikkeuksista. Unionin lainsäätäjä on myös antanut lainsäädäntöä tietyntyyppisten patentoitujen keksintöjen patenttiajan pidentämisestä. Kyseiset säädökset ovat kasvisuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annettu asetus (EY) N:o 1610/96²⁸ ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annettu asetus (EY) N:o 469/2009²⁹.

Patenttialalla tehtävä tiiviimpi yhteistyö ei aiheuttaisi syrjintää. Kaikki patenttijärjestelmän käyttäjät unionissa voisivat käyttää yhtenäistä patenttia kansalaisuudesta, asuinpaikasta ja sijoittautumispaikasta riippumatta. Lisäksi käyttäjät voisivat edelleenkin hankkia patenttisuojan yhteistyöhön osallistumattomiin maihin nimeämällä kyseiset jäsenvaltiot yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden yhtenäisen nimeämisen ohella.

Kaikilla käyttäjillä olisi myös mahdollisuus validoida eurooppapatenttinsa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden ja muiden jäsenvaltioiden alueilla samoilla ehdoilla. Näin ollen EPO myöntäisi saman patentin samalle keksinnölle ilman ylimääräisiä hallinnollisia rasitteita ja ylimääräisiä kustannuksia. Käyttäjät maksaisivat patentin myöntämisestä asianmukaiset maksut EPOlle ja voisivat valita vasta myöhemmin patentin myöntämisen yhteydessä, millä alueilla patentti olisi voimassa. Vaihtoehdot olisivat seuraavat: i) eurooppapatentti, joka olisi voimassa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla, joiden kannalta se olisi yhtenäinen luonteeltaan, ii) eurooppapatentti, joka olisi voimassa yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ja joka olisi kyseisten jäsenvaltioiden kannalta yhtenäinen luonteeltaan, mutta jossa nimettäisiin myös muita, valikoituja Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita, ja iii) eurooppapatentti, jossa nimettäisiin ainoastaan valikoituja Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita.

4.5. Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää kaupankäynnissä eikä vääristää kilpailua

4.5.1. Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta

SEUT-sopimuksen 326 artiklassa edellytetään, että tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

Kuten edellä on selostettu, yhtenäisen patenttisuojan luominen ryhmälle jäsenvaltioita edistäisi sisämarkkinoiden toimintaa³⁰. Yhtenäinen patenttisuojaja, jolla olisi yhtenäinen vaikutus tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa valtioissa, vähentäisi hajanaisesta patenttijärjestelmästä johtuvia ongelmia näissä jäsenvaltioissa. Patentinhaltijat voisivat erityisesti estää patenteja loukkaavien tavaroiden ja tuotteiden tuonnin kolmansista maista tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille ja mukauttaa tuotanto-, lisensointi- ja liiketoimintatapansa näiden jäsenvaltioiden markkinoihin.

Sisämarkkinoiden toiminta parantuisi myös muissa jäsenvaltioissa, koska useammat keksijät hakisivat luultavasti patenttisuojaa koko unioniin, kuten edellä on esitetty.

Kuten jäljempänä kohdassa 4.6 selostetaan tarkemmin, yhtenäisen patenttisuojan tasaveroinen saanti taattaisiin kaikille patentinhaltijoille riippumatta siitä, ovatko nämä tiiviimpään

²⁸ EYVL L 198, 8.8.1996, s. 30–35.

²⁹ EUVL L 152, 16.6.2009, s. 1–10.

³⁰ Ks. edellä kohta 4.3.1.

yhteistyöhön osallistuvista vai muista jäsenvaltioista. Yhtenäinen patenttisuojaja, joka olisi voimassa yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueella, olisi lisäväline, jota kaikki patentinhaltijat voisivat käyttää unionissa, mikä parantaisi sisämarkkinoiden nykyistä toimintaa. Siten se todennäköisesti vahvistaisi myös taloudellista yhteenkuuluvuutta.

Yleisemmin voidaan todeta, että yhtenäinen patenttisuojaja ei vaikuttaisi kielteisesti taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen, koska varsinkaan talouden toimijan sijoittautumispaikalla ei olisi merkitystä yhtenäisen patenttisuojajan saannin (tai siihen liittyvien yksinkertaistamisesta saatavien etujen ja kustannussäästöjen) kannalta.

4.5.2. Tiiviimpi yhteistyö ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua

SEUT-sopimuksen 326 artiklassa edellytetään, että tiiviimpi yhteistyö ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

Kuten edellä on selostettu, yhtenäisen patenttisuojajan luominen joidenkin jäsenvaltioiden alueilla edistäisi sisämarkkinoiden toimintaa ja erityisesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta. Nykyinen pirstaloituminen, joka ilmenee jäsenvaltioiden välisinä patenttioikeudellisina ”rajoina” (koska nykyiset patenttioikeudet ovat voimassa vain tietyillä alueilla), katoaisi tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden väliltä. Yhtenäinen patenttisuojaja parantaisi myös tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien ja muiden jäsenvaltioiden välistä kauppaa, koska on todennäköistä, että nykyistä useammat keksijät hakisivat patenttisuojaa koko unioniin³¹.

Kuten jäljempänä kohdassa 4.6 todetaan, yhtenäiseen patenttisuojajaan liittyvä tiiviimpi yhteistyö ei myöskään loisi esteitä eikä aiheuttaisi syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä. Yhtenäinen patenttijärjestelmä olisi avoin, koska muista jäsenvaltioista olevat keksijät ja innovatiiviset yritykset voisivat saada yhtenäisen patenttisuojajan samoin ehdoin kuin yhteistyöhön osallistuvista jäsenvaltioista olevat keksijät ja yritykset hakiessaan patenttisuojaa näihin jäsenvaltioihin. Muita jäsenvaltioita koskeva patenttisuojaja ei myöskään loisi esteitä tai aiheuttaisi syrjintää kaupankäynnissä, koska kaikki käyttäjät joutuisivat validoimaan eurooppapatenttinsa näissä valtioissa tai hankkimaan kansalliset patentit riippumatta siitä, olisivatko käyttäjät tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista vai muista jäsenvaltioista.

Edellä mainittu SEUT-sopimuksen vaatimus täytyisi, koska tiiviimpi yhteistyö ei vääristäisi jäsenvaltioiden eikä talouden toimijoiden välistä kilpailua.

Tiiviimmällä yhteistyöllä luotu yhtenäinen patenttisuojaja ei vaikuttaisi varsinkaan siihen kilpailuun, jota innovatiiviset yritykset käyvät investoinneista jäsenvaltioiden välillä. Patentointikustannusten pieneneminen parantaisi innovatiivisen liiketoiminnan edellytyksiä koko unionissa, kuten edellä on kuvattu. Koska talouden toimijan sijoittautumispaikka ei vaikuttaisi yhtenäisen patenttisuojajan saantiin (eikä siihen liittyviin kustannussäästöihin), tiettyä jäsenvaltiota koskevan myönteisen tai kielteisen investointipäätöksen kannalta ei olisi ratkaisevaa, osallistuuko kyseinen jäsenvaltio tiiviimpään yhteistyöhön vai ei.

³¹ Ks. kohdat 4.3.2 ja 5.2.1.

Tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista ja muista jäsenvaltioista olevien yritysten välisestä kilpailusta voidaan todeta, että yhtenäisen patenttisuojan luominen parantaisi innovatiivisen liiketoiminnan edellytyksiä koko unionissa. Sellaisten patenttien määrä luultavasti lisääntyisi, jotka olisivat voimassa sekä tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden että muiden jäsenvaltioiden alueilla, koska patentinhaltijat voisivat hankkia yhtenäisen patentin yhteistyöhön osallistuviin jäsenvaltioihin ja hyödyntää näin saamiaan kustannussäästöjä hankkimalla eurooppapatentit muiden jäsenvaltioiden alueille. Kuten edellä on selostettu, tämä on erityisen todennäköistä niillä talouden aloilla, joilla eurooppapatentteja loukkaavien tuotteiden tuonti kolmansista maista aiheuttaa ongelmia, koska ainoastaan aukoton suoja unionin kaikilla ulkorajoilla antaa patentinhaltijoille mahdollisuuden saada tällaiset tuotteet takavarikoiduiksi niihin sovellettavia tullitoimenpiteitä koskevan EU-asetuksen nojalla kaikilla ulkorajoilla.

4.6. Niiden jäsenvaltioiden oikeuksien kunnioittaminen, jotka eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön

SEUT-sopimuksen 327 artiklassa edellytetään, että tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen.

Patenttien alalla tehtävässä tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitettaisiin täysin tällaisten jäsenvaltioiden oikeuksia. Kaikki patenttijärjestelmän käyttäjät unionissa voisivat hankkia yhtenäisen patentin kansalaisuudesta, asuinpaikasta ja sijoittautumispaikasta riippumatta. Toisaalta käyttäjät voisivat yhä hankkia patenttisuojan yhteistyöhön osallistumattomiin jäsenvaltioihin hankkimalla eurooppapatentin näiden jäsenvaltioiden alueille tai hankkimalla kansalliset patentit, mikä ei olisi kuitenkaan yhtä todennäköistä. Näiden jäsenvaltioiden keksijöillä ja innovatiivisilla yrityksillä olisi siis samat mahdollisuudet hankkia yhtenäinen patentti kuin tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden keksijöillä ja yrityksillä.

Tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot loisivat yhtenäisen patenttisuojan koko alueelle, jolla yhteistyötä tehdään. Tämä ei vaikuttaisi muiden jäsenvaltioiden oikeuteen pitää patenttisuojaa koskevia vaatimuksia voimassa omilla alueillaan. Nämä valtiot voisivat esimerkiksi yhä vaatia, että eurooppapatentit on käännettävä ennen kuin ne voidaan validoida kyseisten valtioiden alueella.

On syytä korostaa, että yhtenäisellä patentilla ei suosittaisi tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista jäsenvaltioista olevia käyttäjiä muista jäsenvaltioista olevien käyttäjien kustannuksella: jälkimmäisillä käyttäjillä olisi tasavertaiset mahdollisuudet hankkia yhtenäinen patenttisuoja hakiessaan patenttisuojaa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuviin jäsenvaltioihin (ja pyrkiessään siten saattamaan innovatiiviset tuotteensa näiden markkinoille). Muita jäsenvaltioita koskevasta patenttisuojasta voidaan todeta, että kaikkien käyttäjien olisi validoitava eurooppapatenttinsa kyseisissä valtioissa tai hankittava kansalliset patentit.

Muista jäsenvaltioista olevat patentinhakijat voisivat samalla tavoin kuin tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista jäsenvaltioista olevat hakijat hyödyntää korvauksia, jotka maksettaisiin kansallisella kielellä laaditun hakemuksen kääntämisestä jollekin EPO:n virallisista kielistä. Vaatimus, jonka mukaan patentista on riita-asioissa toimitettava täydellinen manuaalinen käänös, hyödyttäisi myös muista jäsenvaltioista olevia väitettyjä patentinloukkaajia. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvista jäsenvaltioista olevia käyttäjiä ei siis suosittaisi muista jäsenvaltioista olevien käyttäjien kustannuksella.

Lopuksi on todettava, että yhtenäiseen patenttisuojaan liittyvä tiiviimpi yhteistyö ei aiheuttaisi patenttioikeuksien sammumiseen liittyviä ongelmia. Se ei vaikuttaisi myöskään yhteistyöhön osallistuvien ja muiden jäsenvaltioiden väliseen tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan patenttioikeuden tai minkä tahansa muun teollis- tai tekijänoikeuden sammuminen edellyttää, että oikeudenhaltija on itse saattanut suojatun tavaran markkinoille unionin alueella (tai Euroopan talousalueella) tai että se on tehty kyseisen oikeudenhaltijan suostumuksella. Tuomioistuin on todennut patenteista, että tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia perussopimusten määräyksiä ja erityisesti SEUT-sopimuksen 36 artiklan määräyksiä on tulkittava siten, että niissä ei sallita sitä, että tuotetta koskevan patentin haltija, joka myy kyseistä tuotetta tietyssä jäsenvaltiossa, jossa on patenttisuojaa, ja sen jälkeen saattaa sen itse vaihdantaan toisessa jäsenvaltiossa, jossa tätä suojaa ei ole, käyttää hänelle ensin mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä annettua oikeutta kieltää mainitun, toisesta jäsenvaltiossa tuodun tuotteen kaupan pitäminen ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa³².

4.7. Oikeudellisten edellytysten täyttymistä koskevat päätelmät

Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että kaikki tiiviimmälle yhteistyölle perussopimuksissa asetetut oikeudelliset edellytykset täyttyvät.

5. TIIVIIMMÄN YHTEISTYÖN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

5.1. Nykytilanne

Nykytilanteessa, jossa kansallisten patenttien ja eurooppapatenttien antama patenttisuojaa on voimassa vain joillakin alueilla, syntyy ”aukkoja”, joilla voi olla useita epätoivottuja vaikutuksia:

- Menetetty liiketoimintamahdollisuudet: Patentinhaltijat pyrkivät keskittämään patenttiansa suojaamisen ja tuotteidensa valmistamisen, lisensoinnin ja markkinoinnin joillekin kansallisille markkinoille. Muiden, pienempien tai kaukaisempien markkinoiden tarjoamat liiketoimintamahdollisuudet jäävät todennäköisemmin hyödyntämättä. Tämä ei ole todellisten sisämarkkinoiden tavoitteiden mukaista, minkä lisäksi se voi heikentää yhteenkuuluvuutta unionin alueella.
- Innovatiivisten yritysten epäedullinen asema: Kolmansilla osapuolilla, jotka tuottavat ja myyvät patentoituja tuotteita sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa patenttisuojaa ei ole varmistettu, on kilpailuetu patentinhaltijoihin nähden, koska näiden on katettava tekemänsä T&K-investoinnit. Tämä koskee erityisesti innovatiivisia pk-yrityksiä, jotka eivät ole hankkineet patenttisuojaa koko unioniin siihen liittyvien suurten kustannusten vuoksi.
- Patenttien arvon heikkeneminen: Patentinhaltijat eivät voi luottaa siihen, että patenteja loukkaaviin tuotteisiin sovellettavia tullitoimenpiteitä koskevalla asetuksella³³ voidaan estää tällaisten tavaroiden ja tuotteiden tuonti kolmansista maista sisämarkkinoille sellaisten jäsenvaltioiden kautta, joihin niillä ei ole patenttisuojaa. Tulliviranomaisten on vapautettava kyseiset tavarat ja tuotteet, jolloin ne voivat liikkua vapaasti sisämarkkinoilla.

³² Asia 187/80, Merck & Co. Inc. vastaan Stephar BV ja Petrus Stephanus Exler, Kok. 1981, s. 2063.

³³ Neuvoston asetus (EY) N:o 1383/2003 tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä.

Ne eivät voi periaatteessa päästä jäsenvaltioihin, joissa patenttisuojia on varmistettu, mutta käytännössä ne voivat liikkua vapaasti unionin alueella, koska sisämarkkinoilla ei ole enää rajatarkastuksia³⁴.

5.2. Vaikutusten arviointi

Yhtenäisen patenttiniimikkeen luominen ryhmälle jäsenvaltioita tuottaisi eurooppalaisille patenttijärjestelmän käyttäjille välittömiä konkreettisia etuja. Erityisesti on syytä tähdentää seuraavia yhtenäisen patenttisuojan ominaisuuksia:

- patenttisuojan parempi saatavuus
- kustannusten pieneneminen ja järjestelmän yksinkertaistuminen.

5.2.1. Patenttisuojan parempi saatavuus

Yhtenäisellä patentilla, joka olisi voimassa tiiviimmän yhteistyön kattamalla alueella, helpotettaisiin patenttisuojan saantia kaikkien eurooppalaisen patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta. Tämä koskisi sekä yhteistyöhön osallistuvista että muista jäsenvaltioista olevia hakijoita. Tiiviimmän yhteistyön kattamat markkinat olisivat huomattavasti suuremmat kuin minkään yksittäisen jäsenvaltion markkinat, minkä ansiosta patenttisuojaan liittyvät kustannukset pienensivät suhteessa talouden kokoon.

Eräässä komission hiljattain teettämässä tutkimuksessa³⁵ selvitetään, miten suhteelliset patentointikustannukset vaikuttavat patenttisuojan kysyntään. Tutkimuksessa verrataan patentointikustannuksia suhteessa markkinoiden kokoon ja vaatimusten määrään keskivertopatentissa tietyllä alueella, ja se osoittaa, että Euroopassa jätetään suhteellisen vähän patenttihakemuksia EPOlle, koska niihin liittyy suuria kustannuksia. Lisäksi tutkimus osoittaa, että vaikka Lontoon sopimuksella³⁶ on huomattava vaikutus kustannusten pienenemiseen, eurooppalainen patentti on kuitenkin monta kertaa kalliimpi kuin yhdysvaltalainen patentti.

Yhtenäinen patenttiniimike, joka kattaisi huomattavan alueen unionia, vähentäisi patenttisuojan kustannuksia patenttivaatimusta ja henkeä kohden. Tutkimusten mukaan maksujousto olisi $-0,4$ ³⁷; jos maksut nousevat 10 prosenttia, patenttihakemusten määrä vähenee noin 4 prosenttia. Patenttisuojan kattaman alueen laajentaminen vähentäisi patenttisuojan kustannuksia henkeä kohden ja lisäisi siten patentoinnin kysyntää. Tämä avaisi uusia mahdollisuuksia pk-yrityksille, joiden on käytännössä mahdotonta hankkia patenttisuojaa muille kuin omille kotimarkkinoilleen suurten suhteellisten kustannusten vuoksi.

³⁴ Patenteja rikkovia tuotteita on hyvin vaikea yksilöidä enää siinä vaiheessa, kun ne liikkuvat vapaasti sisämarkkinoilla. Patentinhaltijat voivat puolustaa patenttioikeuksiaan ainoastaan kansallisissa tuomioistuimissa.

³⁵ ”Economic Cost-Benefit Analysis of the Community Patent”, Bruno van Pottelsberghe ja Jérôme Danguy, ks. http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm.

³⁶ Lontoon sopimus on vaihtoehtoinen järjestely, jonka tavoitteena on pienentää patentointikustannuksia Euroopan patenttisopimuksen puitteissa. Sopimus hyväksyttiin lokakuussa 2000 Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioiden hallitustenvälisessä konferenssissa, ja se tuli voimaan 1. toukokuuta 2008 neljässatoista Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiossa, joista kymmenen on EU:n jäsenvaltioita.

³⁷ G. de Rassenfosse ja B. van Pottelsberghe, ”Per un pugno di dollari: A first look at the price elasticity of patents”, Oxford Review of Economic Policy, 23(4), 588-604.

5.2.2. Kustannusten pieneminen ja järjestelmän yksinkertaistuminen

Tiiviimmällä yhteistyöllä luotu yhtenäinen patenttisuoja pienentäisi kustannuksia ja yksinkertaistaisi järjestelmää käyttäjien kannalta yhtenäisen patentin keskitetyn hallinnoinnin ja yksinkertaistettujen käänösvaatimusten ansiosta.

5.2.2.1. Yhtenäisen patentin keskitetty hallinnointi

Yhtenäisen patentin keskitetty hallinnointi saisi aikaan huomattavia parannuksia pienentämällä kustannuksia ja yksinkertaistamalla järjestelmää. Tällöin havaittaisiin seuraavat edut:

- Vuosimaksut maksettaisiin keskitetysti (toisin kuin nykyisessä järjestelmässä, jossa vuosimaksut maksetaan kansallisille patenttivirastoille kussakin jäsenvaltiossa, jossa patentinhaltija haluaa pitää patentin voimassa). Patentinhaltijat hyötyisivät jälleen suurista kustannussäästöistä:
 - viralliset maksut: patentinhaltijan täytyisi maksaa yhtenäisestä patentista vain yksi vuosimaksu, jolloin vuosimaksuja ei tarvitsisi maksaa jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa kansallista patenttia tai eurooppapatenttia halutaan pitää yllä
 - edustuskustannukset: patentinhaltija voisi itse maksaa yhtenäisen patentin vuosimaksun suoraan EPOlle tai antaa sen maksamisen vain yhden ammattimaisesti toimivan asiamiehen tehtäväksi, jolloin tätä tehtävää ei tarvitsisi antaa usealle asiamiehelle, jotka suorittaisivat maksut kussakin jäsenvaltiossa, jossa patenttia aiotaan pitää yllä³⁸.
- Patenteja koskevat oikeudelliset tiedot, kuten lisenssejä, siirtoja, rajoituksia, raukeamisia ja luopumisia koskevat tiedot, rekisteröitäisiin keskitetysti (toisin kuin nykyään, koska kansallisten vaatimusten mukaan tiedot on rekisteröitävä kansallisissa patenttivirastoissa). Tämä lisäsi suuresti oikeusvarmuutta, koska patenteja koskevat oikeudelliset tiedot olisivat helposti saatavissa. Kokonais kuvan saaminen patenttien omistuksesta ja oikeudellisesta asemasta on olennaisen tärkeää erityisesti lisenssisopimuksia koskevissa neuvotteluissa sekä standardien yhteydessä, ja se helpottaa huomattavasti patenttisalkkujen hallintaa.

5.2.2.2. Käänösvaatimukset

Yhtenäisen patenttiniimikkeen puuttuminen aiheuttaa suoraan tai välillisesti suuria kustannuksia nykyisten käänösvaatimusten vuoksi. Eurooppapatentti on nykyään validoitava valtaosassa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita tullakseen voimaan. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan edellyttää, että patentinhaltija toimittaa patentista käänöksen, maksaa kansalliselle patenttivirastolle julkaisumaksun ja täyttää erilaiset muodolliset vaatimukset (jotka liittyvät esimerkiksi toimitettavien kopioiden määrään, määrättyjen lomakkeiden käyttöön ja määräaikoihin). Tämä prosessi kasvattaa kustannuksia, lisää byrokratiaa ja mutkistaa patentointia muun muassa seuraavista syistä:

³⁸ Monissa jäsenvaltioissa on asetettu suoria tai välillisiä vaatimuksia, joiden mukaan patentinhaltijoiden on käytettävä paikallista ammattimaisesti toimivaa asiamiestä asioidessaan kansallisten patenttivirastojen kanssa. Ks. <http://www.epo.org/patents/law/legal-texts/html/natlaw/en/vi/index.htm> (vuosimaksujen maksaminen) ja <http://www.epo.org/patents/law/legal-texts/html/natlaw/en/iv/index.htm> (käänösten toimittaminen).

- Teknisten käännösten kustannukset. Patenteja koskevien teknisten tekstien kääntämiseen tarvitaan erikoistuneita kääntäjiä. Yhden sivun kääntäminen maksaa keskimäärin 85 euroa, ja patentit ovat yleensä noin 20 sivun pituisia (joissakin tapauksissa 200 sivun pituisia).
- Ammattimaisesti toimivien asiamiesten perimät maksut. Paikalliset ammattimaisesti toimivat asiamiehet toimivat usein välittäjinä patentinhaltijan ja kansallisten patenttinvirastojen välillä, joihin käännökset on toimitettava. He voivat tarjoutua järjestämään käännökset, tarkastamaan ulkopuolisten kääntäjien tekemät käännökset tai varmistamaan, että kansallisessa lainsäädännössä asetettuja muodollisia vaatimuksia noudatetaan. Patentinhaltijan on suoritettava tällaisista palveluista maksut, jotka voivat olla 150–600 euroa validoitua patenttia kohden sen mukaan, mistä jäsenvaltiosta on kulloinkin kyse.
- Kansallisten patenttinvirastojen käännösten julkaisemisesta perimät viralliset maksut. Normaalin pituisesta (20-sivuisesta) eurooppapatentista perittävä julkaisumaksu on joissakin jäsenvaltioissa 25–400 euroa.

Nämä validointikustannukset voivat olla Euroopassa yhteensä noin 40 prosenttia patentoinnin kokonaiskustannuksista. Usein eurooppapatentin validointi yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa voi maksaa enemmän kuin kaikki maksut, jotka on suoritettu EPOlle eurooppapatenttiin liittyvästä haku- ja tutkimustyöstä ja itse patentin myöntämisestä.

Joitakin jäsenvaltioita varten luotu yhtenäinen patenttiniemi säästäisi merkittävästi kustannuksia ja yksinkertaistaisi järjestelmää käyttäjien kannalta. Yhteisillä yksinkertaistetuilla käännösjärjestelyillä olisi yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden kannalta seuraavat vaikutukset:

- Käännösvaatimukset rajoittuisivat Euroopan patenttisopimuksen mukaisiin vaatimuksiin, mikä ei kuitenkaan rajoittaisi sellaisia ylimääräisiä käännöksiä koskevia oikeasuhteisia ja tilapäisiä käännösjärjestelyjä, joilla ei olisi oikeudellista arvoa ja joita käytettäisiin ainoastaan tiedotustarkoituksiin.
- Patentista ei tarvitsisi toimittaa käännöksiä kansallisiin patenttinvirastoihin eikä niistä tarvitsisi maksaa julkaisumaksuja.
- Kansallisen tason edustuksesta ei koituisi enää maksuja.

Normaalin pituisen eurooppapatentin validointi kolmessa, kuudessa tai kolmessatoista jäsenvaltiossa tai koko unionissa maksaa nykyään seuraavasti:

- Jos patentinhaltija hakee suojaa ainoastaan kolmeen jäsenvaltioon, jotka ovat Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta, patenttia ei tarvitse validoida eikä siitä aiheudu validointikustannuksia Lontoon sopimuksen voimaantulon johdosta.
- Jos suojaa haetaan kuuteen jäsenvaltioon, validointikustannukset voivat olla 3 000–4 500 euroa sen mukaan, mistä jäsenvaltioista on kyse ja ovatko kyseiset jäsenvaltiot panneet Lontoon sopimukseen täytäntöön.
- Jos suojaa haetaan kolmeentoista jäsenvaltioon, validointikustannukset olisivat yli 12 000 euroa, ja koko unionin laajuinen suoja maksaisi validointikustannusten vuoksi 22 000–26 000 euroa.

Tiiviimmällä yhteistyöllä yksinkertaistetuissa käännösjärjestelyissä käännöskustannukset olisivat noin 680 euroa patenttia kohden³⁹, jollei oteta huomioon oikeasuhteisia ylimääräisiä käännösvaatimuksia, joita voitaisiin asettaa ainoastaan tiedotustarkoituksia varten siirtymäkauden aikana, jos se katsottaisiin tarpeelliseksi. Kustannukset vastaisivat nykyisiä keskimääräisiä kustannuksia, jotka aiheutuvat vaatimusten kääntämisestä EPO:n kahdelle muulle työkielille kuin käsittelykielille (Euroopan patenttisopimuksen 14 artiklan 6 kohta).

Kustannukset, jotka aiheutuisivat patentin validoimisesta tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille, olisivat siis yhtä suuret kuin kustannukset, jotka aiheutuvat suojan hankkimisesta niihin Lontoon sopimuksen sopimuspuoliin kuuluviin jäsenvaltioihin, jotka ovat luopuneet kokonaan käännösvaatimuksista (Saksa, Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta ja Luxemburg)⁴⁰.

Validoinnista aiheutuisi ylimääräisiä kustannuksia vain siinä tapauksessa, että patentinhaltija haluaa laajentaa suojan jäsenvaltioihin, jotka eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön. Yhteistyön ansiosta patenttijärjestelmän käyttäjille koituisi unionissa huomattavasti vähemmän kustannuksia. Riippumatta siitä, kuinka monta jäsenvaltiota yhteistyöhön tosiasiallisesti osallistuu, kaikki patentinhakijat hyötyisivät siitä, että patentointikustannukset pienenisivät käännösvaatimusten yksinkertaistamisen ansiosta. Kustannussäästöt olisivat luonnollisesti sitä suuremmat, mitä useampi jäsenvaltio yhteistyöhön osallistuu.

³⁹ 4 sivua vaatimuksia x 85 euroa/sivu x 2 kieltä = 680 euroa.

⁴⁰ Lontoon sopimuksen sopimusvaltioiden, joiden virallisena kielenä on jokin EPO:n työkielistä, on luovuttava kokonaan käännösvaatimuksista (kyseisen sopimuksen 1 artiklan 1 kappale). EU:ssa tämä koskee Ranskaa, Saksa, Luxemburgia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 329 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Tanskan, Viron, Suomen, Ranskan, Saksan, Liettuan, Luxemburgin, Alankomaiden, Puolan, Slovenian, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan esittämät pyynnöt,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän⁴¹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimuksen) 3 artiklan 3 kohdan mukaan unioni toteuttaa sisämarkkinat ja pyrkii Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana on tasapainoinen talouskasvu, sekä edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä. Sellaisten oikeudellisten edellytysten luominen, joiden avulla yritykset voivat mukauttaa tuotteidensa tuotanto- ja jakelutoiminnan yli kansallisten rajojen ja jotka tarjoavat yrityksille enemmän valinnanvapautta ja mahdollisuuksia, edistää näiden tavoitteiden saavuttamista. Yhtenäisen patentin, jolla on yhdenmukaiset vaikutukset kaikkialla unionissa, olisi kuuluttava yritysten käytettävissä oleviin oikeudellisiin välineisiin.
- (2) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 118 artiklan mukaan toimenpiteisiin olisi kuuluttava sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä yhtenäisen patenttisuojan luominen kaikkialla unionissa sekä unionin laajuisten keskitettyjen luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmien muodostaminen.
- (3) Komissio antoi 5 päivänä heinäkuuta 2000 ehdotuksen yhteisöpatenttia koskevaksi neuvoston asetukseksi, jonka tavoitteena oli luoda yhtenäinen patentti yhtenäisen suojan tarjoamiseksi kaikkialla unionissa. Kesäkuun 30 päivänä 2010 komissio antoi ehdotuksen neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin (EU-patentin) osalta ja ehdotti siinä EU-patenttiin sovellettavia käännösjärjestelyjä.
- (4) Marraskuun 10 päivänä 2010 pidetyssä neuvoston istunnossa todettiin, että Euroopan unionin patenttiin sovellettavista käännösjärjestelyistä annetusta ehdotuksesta neuvoston asetukseksi ei

⁴¹ EUVL C , , s . .

päästy yksimielisyyteen, jonka pohjalta ehdotuksen käsittelyä olisi voitu jatkaa. Joulukuun 10 päivänä 2010 vahvistettiin, että yksimielisyyden saavuttaminen tuolloin tai lähitulevaisuudessa ei ollut mahdollista ylipääsemättömien vaikeuksien vuoksi. Koska edellä mainitusta ehdotuksesta neuvoston asetukseksi olisi päästävä sopimukseen, jotta unionin yhtenäisestä patenttisuojasta voitaisiin sopia lopullisesti, on todettava, että tavoitteeksi asetettua unionin yhtenäisen patenttisuojan luomista ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla asiaa koskevia perussopimusten määräyksiä.

- (5) Tässä tilanteessa kaksitoista jäsenvaltiota, jotka olivat Tanska, Viro, Suomi, Ranska, Saksa, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Puola, Slovenia, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta, esittivät komissiolle 7, 8 ja 13 päivänä joulukuuta 2010 päivätyillä kirjeillä pyynnöt, joissa ne ilmoittavat haluavansa aloittaa toistensa kanssa tiiviimmän yhteistyön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi olemassa olevien ehdotusten pohjalta, joita kyseiset jäsenvaltiot olivat kannattaneet neuvottelujen aikana, ja toivoivat, että komissio antaisi neuvostolle tätä koskevan ehdotuksen. Pyyntöt vahvistettiin 10 päivänä joulukuuta 2010 pidetyssä kilpailukykyneuvoston istunnossa. Tiiviimpää yhteistyötä on pyytänyt yhteensä kaksitoista jäsenvaltiota.
- (6) Tiiviimmällä yhteistyöllä olisi saatava aikaan oikeudellinen kehys, jota tarvitaan yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa, sekä varmistettava, että yritykset voivat koko unionissa parantaa kilpailukykyään hakemalla yhtenäistä patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuviin jäsenvaltioihin. Tiiviimmällä yhteistyöllä olisi myös edistettävä tieteellistä ja teknistä kehitystä.
- (7) Tiiviimmällä yhteistyöllä olisi pyrittävä luomaan yhtenäinen patentti, joka tarjoaisi yhtenäisen suojan yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ja jonka Euroopan patenttivirasto (EPO) myöntäisi kaikkiin näihin jäsenvaltioihin. Yhtenäiseen patenttiin olisi liityttävä yksinkertaiset ja kustannustehokkaat käännösjärjestelyt, jotka vastaisivat niitä järjestelyjä, joita esitetään komission 30 päivänä kesäkuuta 2010 antamassa ehdotuksessa neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta⁴², ja joissa otettaisiin huomioon puheenjohtajavaltion marraskuussa 2010 ehdottamat kompromissin ainekset, jotka saivat neuvostossa laajaa kannatusta. Käännösjärjestelyissä säilytettäisiin mahdollisuus jättää EPOlle patenttihakemuksia millä tahansa unionin kielellä ja varmistettaisiin sellaisten kustannusten korvaaminen, jotka liittyvät muilla kuin EPO:n virallisilla kielillä jätettyjen hakemusten kääntämiseen. Patentti, jolla olisi yhtenäinen vaikutus, olisi myönnettävä ainoastaan yhdellä EPO:n virallisella kielellä Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti. Muita käännöksiä ei vaadittaisi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sellaisia ylimääräisiä käännöksiä koskevia oikeasuhteisia ja tilapäisiä siirtymäjärjestelyjä, joilla ei olisi oikeusvaikutusta ja joita käytettäisiin ainoastaan tiedotustarkoituksiin. Siirtymäjärjestelyt päättyisivät joka tapauksessa, kun saatavilla on laadukkaita konekäännöksiä, joille tehdään objektiivinen laadun arviointi. Riita-asiassa patentinhaltijaan sovellettaisiin sitovia käännösvaatimuksia.
- (8) SEU-sopimuksen 20 artiklassa ja SEUT-sopimuksen 326 ja 329 artiklassa asetetut edellytykset täyttyvät.
- (9) Ala, jolla tiiviimpää yhteistyötä tehtäisiin, eli sellaisista toimenpiteistä säättäminen, joilla luodaan yhtenäinen patentti suojan varmistamiseksi kaikkialla unionissa ja joilla muodostetaan

⁴² KOM(2010) 350.

keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla, määritetään SEUT-sopimuksen 118 artiklassa perussopimusten soveltamisalaan kuuluvaksi alaksi.

- (10) Marraskuun 10 päivänä 2010 pidetyssä neuvoston istunnossa todettiin ja 10 päivänä joulukuuta 2010 vahvistettiin, että koko unioni ei voi saavuttaa tavoitteeksi asetettua yhtenäistä patenttisuojaa kohtuullisessa ajassa, minkä vuoksi SEU-sopimuksen 20 artiklan 2 kohdassa asetettu vaatimus, jonka mukaan tiiviimpi yhteistyö hyväksytään vasta viimeisenä keinona, täyttyy.
- (11) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvän tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä sekä sisämarkkinoiden toimintaa. Yhtenäisen patenttisuojan luominen ryhmälle jäsenvaltioita parantaisi patenttisuojan tasoa mahdollistamalla edullisemmän ja yksinkertaisemman patenttisuojan hankkimisen yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille. Näin ollen se edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojelee sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä SEU-sopimuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
- (12) Yhtenäisen patenttisuojan luomista ei ole sisälletty SEUT-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa esitettyyn luetteloon aloista, joilla unionilla on yksinomainen toimivalta. Eurooppalaisten teollis- ja tekijänoikeuksien luomisen oikeusperustana on SEUT-sopimuksen 118 artikla, joka sisältyy VII osaston ”Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt” 3 lukuun ”Lainsäädännön lähentäminen” ja jossa mainitaan erityisesti sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta, jotka ovat SEUT-sopimuksen 4 artiklan mukaan yksi unionin jaetuista toimivalloista. Sen vuoksi yhtenäisen patenttisuojan luominen ja sen yhteydessä sovellettavat käännösjärjestelyt kuuluvat muuhun kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan.
- (13) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvä tiiviimpi yhteistyö on perussopimusten ja unionin oikeuden mukaista, eikä se haittaa sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Se ei luo esteitä eikä aiheuta syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristä niiden välistä kilpailua.
- (14) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvässä tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Mahdollisuus hankkia yhtenäinen patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille ei vaikuta patenttisuojan saatavuuteen tai edellytyksiin yhteistyöhön osallistumattomien jäsenvaltioiden alueilla. Jälkimmäisistä jäsenvaltioista olevilla yrityksillä olisi myös oltava mahdollisuus hankkia yhtenäinen patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueille samoilla edellytyksillä kuin näistä jäsenvaltioista olevilla yrityksillä. Yhteistyöhön osallistumattomien jäsenvaltioiden nykyiset säännöt, joissa vahvistetaan patenttisuojan hankkimisen edellytykset niiden alueella, säilyvät ennallaan.
- (15) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvässä tiiviimmässä yhteistyössä noudatettaisiin unionin patenttioikeutta, sillä tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitettaisiin aiempaa unionin säännöstöä.
- (16) Kaikki jäsenvaltiot, jotka ovat tässä päätöksessä vahvistettujen osallistumisehtojen lisäksi valmiita noudattamaan tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettuja säädöksiä, voivat milloin tahansa liittyä tähän yhteistyöhön SEUT-sopimuksen 328 artiklan mukaisesti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Annetaan Tanskalle, Virolle, Suomelle, Ranskalle, Saksalle, Liettualle, Luxemburgille, Alankomaille, Puolalle, Slovenialle, Ruotsille ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle asiaa koskevia perussopimusten määräysten mukaisesti lupa aloittaa toistensa kanssa tiiviimpi yhteistyö yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*